

De doedelzak

Het is misschien wat ironisch om doedelzakken in dit gedeelte te behandelen omdat we van de beginperiode van het instrument in ieder geval zeker weten dat het beslist niet specifiek Schots was.

Vroege geschiedenis

De oudste vastgelegde verwijzing naar doedelzakken is in feite te vinden op een Hettitische steen uit Klein-Azië, gedateerd 1000 jaar v. Chr., terwijl doedelzakken in de eerste eeuw in veel verschillende landen voorkwamen, onder meer in India, Spanje, Frankrijk en Egypte. Het is ook duidelijk dat doedelzakken al populair waren in de rest van de Britse Eilanden voordat sprake was van hun gedocumenteerde verschijning ten noorden van de grens. Wanneer en hoe dit voor het eerst het geval was, is een fel omstreden onderwerp, waarbij concurrerende theorieën uiteenlopende dingen beweren over de komst van de doedelzak naar Schotland. De ene opvatting zegt dat de Romeinen het instrument bij zich hadden en een andere dat het uit Ierland kwam.

Onderdelen en soorten

Hoewel zich in Schotland verschillende soorten hebben ontwikkeld, wordt de hooglandse doedelzak, de piob-mhor ofwel 'de grote pijp', als het nationale instrument beschouwd. Deze wordt met de mond geblazen en de zak werd traditioneel van schapehuid gemaakt, hoewel tegenwoordig leer, rubber of andere synthetische materialen worden gebruikt. De pijpen zelf werden oorspronkelijk van been of ivoor vervaardigd, maar hardhout is de moderne keus geworden. De melodie wordt gespeeld via de melodiepomp met riet, die onderuit de zak steekt, terwijl de drie bourdonpijpen op de schouder van de speler rusten en constant dezelfde toon voortbrengen als achtergrond voor de melodie.

Muziekstijlen

Op de hooglandse doedelzak worden in feite twee soorten muziek gespeeld: de mars-, strathspey- en reelvariëteit, gecomponeerd voor militaire en sociale evenementen, en de piobaireachd (uitgesproken als pie-broch), de 'symfonie-musiek' voor het instrument. Deze klassieke muziek is een kunstvorm die kan worden vergeleken met de 'eigen' muziek van elk ander land - het merendeel ervan werd honderd jaar vóór de eerste pianomusiek gecomponeerd, zonder schriftelijke notaties.

Hoewel de Schotten de doedelzak niet hebben uitgevonden, kunnen ze dus redelijkerwijs de eer opeisen het instrument tot iets unieks van zichzelf te hebben gemaakt door het levend te houden als deel van hun muzikale traditie en het tot een kenmerkend element van hun cultuur te laten uitgroeien.